

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De Officio Hominis Christiani In Persecvtione Constitvti

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Cuiusmodi cogitationibus & armis instructum ac munitum esse debeat Christiani pectus, vt perstare inuictum in persecutione possit. Cap. XVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30333

dum euenerit, non ad perniciosæ securitatis ac præsumptionis defensionem trahendum est, sed commendationem gratiæ Dei, quæ cum nullis præcedentibus meritis bonis, sed malis multis datur, euidentissimè exemplis istiusmodi demonstratur.

Cuiusmodi cogitationibus & armis instructum ac munitum esse debeat Christiani pectus, ut perstare inuictum in persecutione possit.

CAPVT XVII.

MAgnum verò præstat adiumentum ad quæcunque persecutionis tela repellenda, si nos imprimis peregrinos super terram esse cogitemus. Nam si nostra hæc ciuitas esset ac patria, in qua nobis foelicitatem quærere & constituere deberemus, intollerandum videri posset, exagitari persecutionis turbinibus: ubi enim quies erit atque securitas, si in patria nulla erit? At nunc, cum velut per aliena, præcipiti cursu vitæ huius, iter agamus, cælestem patriam repetentes, haud sanè mirum, si inter extraneos, facilè inimicos inueniamus, si nostrum iter latrunculi quidam obsideant, ac cœptam foeliciter profectioem interrumpant. Hac armati cogitatione, non franguntur aduersis, non debilitantur desperatione quietis: quia quod inter exteros & alienos non obtinent, sua in patria atque inter suos ciues expectât. Exultât imo (inquit Cyprianus) semper in Domino, & lætantur, & gaudet in Deo suo, & mala atque aduersa mundi fortiter tolerant, dum bona & prospera futura prospectant. Exilia non timeant, quibus est totus hic mundus exilium, & habitatio ac ciuitas perditorum. Adhuc ne igitur nocere se putat inimicus, si de natali solo fidelem expulerit? O stulta (inquit August.) infidelitas

*Tractata
contra De-
meiriana.*

*In sermo.
de sancto
Cypriano.*

persequentis, si quæris exiliū quo Christianus cogatur exire. De patria sua in alienam te arbitraris excludere hominem Dei, in Christo nusquā exilem, in carne ubique peregrinum? Nihil interest, ubi sit in sæculo, qui extra sæculum est cordis voto. Confert deinde plurimum inevitabilis mortis variorumq; morborum, quibus ad mortem trahimur, frequens consideratio, præsertim cum semel morituro, cum gloria etiam moriendi tribuatur occasio: nec minora interdum sint tormēta morborum aut medicamentorum quàm cruciatus carnicum. Reperimus sane Romanum, fortissimum Christi Dei assertorem, eiusmodi se contēplatione confirmasse. Sic enim loquitur apud Prudentium;

*Nam membra parvipendo quomodo cadant,
Casura certè lege natura sua.
Instat ruina, quod resolvendum est, ruat.
Nec distat ignis & fidicula saniant,
An corpus agrum languor asper torqueat:
Quum sepe morbos maior armet seuitia,
Non unguarum tanta vis latus fodit
Mucrone, quanto dira pulsat pleuresis.
Nec sic iniusta laminis ardet cutis,
Vt febris atro felle venas exedit:
Vel summam pellis ignis obductus coquit,
Papulasq; feruor aestuosus excitat.
Credas cremari stridulis cauteribus.
Miserum putatis quod retortis pendeo
Extentus vlnis, quod reuellantur pedes,
Compago nervis quod sonat crepantibus?
Sic eiulantes ossa clamant diuidi,
Nodosa torquet quos podagra & arthesis,
Horretis omnes hasce carnicum manus,
Num mitiores sunt manus medentium,
Laniena quando sanat Hippocratica?*

Vinum

*Vinum secatur viscus, & recens cruor
Scalpella tegit dum putredo abraditur:
Putate ferrum triste chirurgos meis
Inferre costis, quod secat salubriter.*

Tertio, permagno adiumento est ad mortem incunctanter subeundam, ipsius causæ contemplatio. Quid enim dubitandum est pro Catholica veritate aut iustitia sanguinem fundere? Pertulere quidam sancti graues cruciatus, ne amicorum suorum secreta nudarent: quanto maiorem adhibendam putarunt animi constantiam, ut suæ fidei sacramenta munirent? Adduci non potuit B. Cyprianus comminatione tormenti, ut presbyteros, qui se abdidierant metu persecutionis, proderet, & dubitasset mortem suscipere, ne religionem impio sacrificio violaret? Ideoque cum dixisset ei Procōsul: Vitæ tuæ doleo, & vellē consulere tibi. Sanctus Cyprianus respondit: Consultum mihi melius esse non quæro, quàm ut Deum meum adorans, ad ipsum tota mentis aueritate festinē: quoniam non sunt condignæ passiones huius tēporis, ad superuenturam gloriā, quæ reuelabitur in nobis. In re (inquit) tam iusta nulla est consultatio. Non adhuc consulo, quia nō adhuc dubito. Abstulit enim mihi dubitationem ipsa iustitia. Iustus autem ut securus moriatur in carne, certus vivit in fide. Sic enim B. August. Cypriani responsum accepit. Clara igitur atque indubitata causa est, pro iustitia & religione moriendi: eaque prudens & ordinata, ideoque vera & Christiana fortitudo est, vitæ corporis, iustitiam ac pietatem, Christumque ipsum anteponere, & illam malle quàm hunc perdere. Idcirco illos quadraginta milites sic facit Basiliius se inuicem cohortantes: Quot nostri commilitones ceciderunt, fidem mortali regi seruantes? nos pro fide in Deum verum seruanda, hanc vitam non proijciemus? Quot item malefici

*Victor Viti-
censis lib. 3.
Hist. Vandalicæ.*

*Sermon. de
sancto Cy-
priano.*

Homil. 17.

homines mortem tulerunt in scelere deprehensi, nos verò pro iustitia mortem non subeamus? Nec igitur deliberare licebit, si id fortè aut iusserit aut permiserit iudex, vtrum sacrificadum aut negandum potius, an verò fortiter pro pietate moriendum putemus. Ex quadam etenim infidelitate proficiscitur ea deliberatio, cum fides non dubitet potius esse mortem oppetendam, quam negatione vel sacrificio violandam pietatem: aut si nulla est ignoratio non satis instructæ mentis, ipsa profectò ad lapsum volùtas nimium pendula conuincitur, quæ nec puncto temporis esse debet à peccato non auersa. Et tamen scriptum est apud Eusebium de Marino quodâ milite, cum se Christianum esse fuisset confessus, tres ei horas ad deliberandum à iudice decretas esse, vt eligeret malletne immolare dijs & imperatori parere, an Christianus interimi. Cùmque à tribunalibus fuisset egressus, Theotecnus Episcopus loci, apprehensa manu eius, perducit eum ad Ecclesiam, ibique multis verbis in fide confirmans, ad vltimum in interiora perducit altaris, gladiumque suum, quo præcinctus erat, ostendens ei, & rursus offerens euangelium, quid è duobus mallet, interrogat: Marinus verò promptissima fide cum manum ad euangelium tetendisset; Obtine (inquit Theotecnus) quod elegisti ô fili, & contemnens presentem vitam, æternam sperato, confidens perge, & suscipe coronam quam tibi Dominus præparauit. Basilium certè, cum præfectus abire iussisset, vt quid facere deberet cogitaret, sententiàmque suam altero die depromeret: ille non tanquam delibaturus discessit, sed moriendi etiam constantiam pro fide, alacritatèque præ se ferens, dixit: Etiam cras ipse regrediar, dummodo tu sententiam non permutes, sed vttere minis tuis. At verò pecuniam vel sanitati ipsi aut integritati corporis præponere, cruciarique malle, quàm illa perdatur,

*lib. 7. hist.
trip. ca. 12.*

*hist. trip.
lib. 7. c. 36.*

præ

præposterum est. Ideoq; beatus Paulinus Episcopus
 Nolensis, quãdo & ipsam Nolam Barbari va-
 stauerunt, cum ab eis teneretur, sic in corde suo
 precabatur: Domine, non excrucier propter au-
 rum & argentum, vbi enim sint omnia mea tu scis;
 hoc ab eo postea se nouisse D. August. testatur li-
 bro primo de ciuitate Dei. Et quidam tamẽ etiam cap. 10.
 Christiani tormentis interdum excruciatii sunt, vt
 bona sua hostibus proderent: Qui si torqueri (in-
 quit August.) quã mãmona iniquitatis proderẽ
 maluerunt, boni non erant. Admonendi autẽ fue-
 rant qui tanta patiebantur pro auro, quanta susti-
 nendã essent pro Christo, vt eum potius diligere
 discerent, qui pro se passos æterna fœlicitate dita-
 ret, non aurum & argentum, pro quo pati miserrim-
 um fuit, seu mentiendo occultaretur, seu verum
 dicendo proderetur. Nãque inter tormenta nemo
 Christum confitendo amisit, nemo aurum nisi ne-
 gando seruauit. Sed quidam etiam non habentes
 quod proderent, dum habere creditur, torti sunt?
 Et hi fortẽ habere cupiebant, nec sancta voluntate
 pauperes erant, quibus demonstrandum fuit, nec
 facultates, sed ipsas cupiditates talibus dignas esse
 cruciatibus. Si verò melioris vitæ proposito re-
 conditum aurum argentumq; non habebant, ne-
 scio quidẽ vtrum cuiquã talium acciderit, vt dum
 habere creditur, torqueretur. Veruntamen etiam si
 accidit, profecto qui inter illa tormẽta paupertatem
 sanctam confitebatur, Christum cõfitebatur.
 Quapropter etsi nõ meruit ab hostibus cædi, non
 potuit tamen sanctæ paupertatis confessor sine
 cœlesti mercede torqueri. Hæc August. Nec illud
 prætereundũ est, quã erubescendum erit pro iu-
 stitia pati noluisse, quæ pro suis iniquitatibus for-
 titer sæpe multi pertulerunt. Contẽpserunt latro-
 nes ipsi cruciatus, eousq; vt mutuis inuicẽ torque-
 rent officijs, eõq; modo se perferendis supplicijs
 assuefacerent, ne his victi aliquãdo, quæ designa-
 sent

*Libello ad
Martyres.*

sent scelera faterentur. Quid memorem Gentiles? qui acerba multa aut æquo animo exceperunt, aut vltro etiam appetiuerunt famæ & gloriæ causa? Longum est (inquit Tertullianus) si enumerem singulos qui se gladio cōfecerint animo suo ducti. De fœminis ad manum est Lucretia, quæ vim stupri passa est: Cultrum sibi adegit in conspectu propinquorum, vt gloriam castitati suæ pareret. Mutius manum suam dexteram in ara cremauit, vt hoc factum eius fama haberet. Minus fecerunt philosophi? Heraclitus, qui se bubalo stercore oblitum exussit? Itē Empedocles, qui in ignes Æthnæ montis dissiliit? Et Peregrinus, qui non olim se rogo emisit? Cum fœminæ quoque contempserint ignes: Dido, cum post virum dilectissimum nubere cogeret. Item Asdrubalis vxor, quæ iam ardente Carthagine, cum maritum suum supplicem Scipionis videret, cum filijs suis in incēdium patriæ deuolauit. Regulus dux Romanorum, captus à Carthaginensibus, cum se vnum pro multis captiuis Carthaginensibus compensari nolisset, maluit hostibus reddi: & in arcæ genus stipatus, vndique extrinsecus clavis transfixus, torcruces sensit. Bestias fœmina lubens appetiit, & vtique horridiores aspides serpentes, tauro vel vrsō, quas Cleopatra immisit sibi, ne in manus inimici perueniret. Addam & illud ex Plinio Cæcilio, eius qui mundi scripsit historiam nepote. Cum matrona quæpiam, Arria (ni fallor) nomine, cuius maritus fœdo atque insanabili vlcere cruciabatur, ex medicis cognouisset, nullam esse vitæ spem reliquam: ad mariti lectulum astans, gladium adegit pectori: atque in medio vulnere ad illum conuersa: Non sentio, (inquit) non dolet, iuuat etiam mori tecum. Sed mortis metus non tantus est (inquis) quantus tormentorum. Itaque cessit carnifici scilicet meretrix Atheniensis, quæ conscia coniurationis, cum propterea

tor-

torqueretur à tyranno, & non prodidit coniu-
 ratos, & nouissimè linguam suam comestam, in
 faciem tyranni expuit. Nam quod hodie (in-
 quit Tertullianus) apud Lacædemonas solemnitas
 maxima est Diamastygogis, id est, flagellatio,
 non latet. In quo sacro ante aram nobiles qui-
 que adolescentes flagellis affliguntur, astantibus
 parentibus & propinquis, & vti perseverarent
 adhortantibus. Suo quoque tempore Cicero,
 quod habuit exploratum, id mandandum literis
 existimauit: Spartæ pueri (inquit) ad aram sic ver-
 beribus accipiuntur, vt multus è visceribus san-
 guis exeat, nonnunquam (vt cum ibi adesset au-
 diebam) vsque ad necem: quorum non modo ne-
 mo exclamauit vnquam, sed ne ingemuit qui-
 dem. Ad feras quoque milites affectatione des-
 cendunt, & de moribus & de cicatricibus formo-
 siores sibi videntur. Iam & ad ignes quidam se
 authorauerunt, vt certum spatium in tunica ar-
 dente conficerent: alij inter venatorum taureas,
 scapulis patientissimis inambulauerunt. Hæc au-
 tem non sine causa Dominus in sæculum admisit,
 sed ad nos & nunc exhortandos, & in illo die
 confundendos, si reformidauerimus pati pro ve-
 ritate in salutem, quæ alij affectauerunt pro va-
 nitate in perditionem. Iam si humanam condi-
 tionem spectaueris, quàm multa vel inuitis eue-
 nire consueuerunt? Quoties enim incendia vi-
 uos cremauerunt? quoties feræ & in syluis suis,
 & in medijs ciuitatibus elapsæ caueis, homines
 deuorauerunt? quot à latronibus ferro, ab hosti-
 bus etiam cruce extincti sunt torti prius, immo
 & omni contumelia affecti? Nemo non etiam
 hominis causa pati potest, quod in causa Dei
 pati dubitat. Et sine fructu illic sæpe passio est
 ac sterilis afflictio: hic cruciatibus enecatam,
 refrigeria & gaudia æterna suscipiunt: Beati
 qui persecutionem patiuntur propter iustitiam,
 quo-

ib. 2.
Tusculda.

quoniam ipsorum est regnum cœlorum. Illic dignitas nulla passionis, hinc ex ipsa causa patiendi ingens honos accedit. Idcirco enim Apostoli gaudentes recedebant à conspectu concilij, quoniam digni habiti essent pro nomine Iesu contumeliam pati. Si exprobramini (ait Petrus) in nomine Christi, beati eritis, quoniã quod est honoris, gloriæ & virtutis Dei, & qui est eius spiritus, super vos requiescit. Nemo autem vestrum patiatut vt homicida, aut fur, aut maledicus, aut alienorum appetitor: Si autem vt Christianus, non erubescat, glorificet autem Deum in isto nomine. Et rursum:

1. Petri 2. Hęc est (inquit) gratia, si propter Dei conscientiam sustinet quis tristitias patiens iniuste. Quæ enim est gratia, si peccantes & colaphisati suffertis? Sed si beneficientes patienter sustinetis, hæc est gratia apud Deũ. In hoc enim vocati estis, quia & Christus passus est pro nobis, nobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia eius. Quoniam igitur & exempla vim habent ad permouendum maximam, ipsum ante omnia Christi præclarissimum exemplum ante oculos cordis assidue ponendum est. In hac enim militia primus ambulauit Dominus, humilitatis & tolerantia, & passionis magister, vt quod fieri docuit, prior faceret: & quod pati hortatur, prior pro nobis ipse pateretur. Huius

1. Petri 4. (inquit Petrus) passionibus communicantes gaudeat, vt & in reuelatione glorię eius gaudeatis exultates. Capitis verò passionem tam multa membrorum exempla & præcesserunt & sequuta sunt, vt verè dicere possimus, nihil esse nouum pro iustitia pati, sicut nihil mirum esse docuimus. Exemplum (ait Iacobus) accipite fratres mei exitus mali laboris & patientiæ prophetas, qui loquuti sunt in nomine Domini. Ecce beatificamus eos qui sustinuerunt. Imitemur ergo (inquit Cyprianus) Abel iustum, qui inuitauit martyria, dum propter iustitiam primus occiditur. Imitemur Abraham Dei

amicum,

lib. 4. epistolæ 6.

amicum, qui non est cunctatus filium victimam
 suis offerre manibus, dum Deo fide deuotionis
 obsequitur. Imitemur tres pueros, Ananiam, Aza-
 riam & Misahalem, qui nec ætate territi, nec cap-
 tiuitate fracti, Iudæa deuicta & Hierosolymis cap-
 tis, in ipso regno suo regem fidei virtute vicerunt.
 Qui adorare statuam quam Nabuchodonosor rex
 fecerat iussi, & minis, rogis, & flammis fortiores
 extiterunt, proclamantes, & fidem suam per hæc
 verba testantes: Nabuchodonosor Rex, non opus
 est nobis de hoc verbo respondere tibi. Est enim
 Deus, cui nos seruiamus, potens eripere nos de ca-
 mino ignis ardentis, & de manibus tuis, Rex, libe-
 rabit nos (etsi non) notum sit tibi, quia dijs tuis nõ
 deseruimus, & imaginem auream quã statuisti non
 adorabimus. Credebant illi secundum fidem se
 posse euadere, sed addiderunt: (Et si non) vt sciret
 Rex illos propter Deum, quem colebant, & mori
 posse. Hoc est enim robur virtutis & fidei, credere
 & scire quod Deus à morte præsentis liberare pos-
 sit, & tamen mortem non timere, nec cedere vt
 probari potius fides possit. Erupit per os eorum
 Spiritus sancti incorruptus & inuictus vigor, vt
 appareat vera esse quæ in Euangelio suo Dominus
 edixit, dicens: Cum autem vos apprehenderint,
 nolite cogitare quid loquamini: non enim vos e-
 stis qui loquimini, sed spiritus patris vestri qui lo-
 quitur in vobis. Sic & Daniel, cum compelleretur
 adorare idolum Bel, quem tunc & Rex & populus
 colebant, in asserendo Dei sui honorem, plena fi-
 dei libertate prorupit, dicens: Nihil colo ego nisi
 Dominum Deum meum, qui condidit cælum &
 terram. Quid in Machabæis beatorum martyrum
 grauius tormenta, & multiformes septem fratrum
 pœnæ, & confortans liberos suos mater in pœnis,
 & moriens ipsa quoque cum liberis? Nõne mag-
 næ virtutis & fidei documenta testantur, & nos ad
 martyrij triumphum suis passionibus adhortatur?
 Quid

Matth. 10.

Dan. 14.

Quid Prophetæ, quos ad præscientiam futurorum spiritus animauit? quid Apostoli, quos Dominus elegit? Nonne cum iusti occiduntur propter iustitiam, mori nos quoque docuerunt? Christi natiuitas à martyrijs infantum statim cœpit, ut ob nomen eius à bimatu & infra qui fuerant necarètur. Ætas necdum habilis ad pugnam, idonea extitit ad coronam. Ostensum est neminem à periculo persecutionis immunè, quando & tales martyria fecerunt. Hos verò tam ingens postea sequutus est martyrum numerus, exuberante postmodum virtutis & fidei gratia, ut numerari non possent, ne deesse nobis exempla quereremur. Quorum pia recordatio & virtutem auget ad imitandum, & rebus afflictis mirificè consolatur, dum plerunque pios persecutionem passos esse reperimus. Quid igitur animum despondeas, si aduersum te mundus insurgit? Socius tum maxime efficeris Apostolorum, imo Christi ipsius Apostolorum domini. Socius autem passionum effectus, particeps efficeris & gloriæ. Sed cum disertissimus sit hæc in parte D. Chrysostomus, præclareque admodum vtilitatem exempli prosequatur, existimaui fore commodum, si fusius eum hoc in loco disserentem audiremus.

Demonstratur Chrysostomi verbis quàm vile sit superioris temporis persecutionum meminisse, & adduntur alia quedam in persecutione meditanda.

Homil. 3.
in dictâ A-
postoli: Ha-
bentes au-
tem eundem
spiritum
fidei, 2. Co-
rinth. 6. 4.

CAPVT XVIII.

TRactans igitur ille verba Apostoli ex posteriore ad Corinthios, quibus ait: Habentes eundem spiritum fidei: Magnum bellum (inquit) circumsteterat fideles dum hæc dicebantur: bellum (inquam) graue & absque vllis inducijs. Nam